

ПРОБЛЕМИ МАНІПУЛЯЦІЇ СВІДОМІСТЮ МОЛОДІ

Кадієвська І.А. (*Одесская государственная академия строительства и архитектуры, м.Одеса, Україна*)

Молодь як специфічна соціально-демографічна група в різні періоди історичного розвитку характеризується подібними якостями та потребами. Психологічні особливості юнаків та дівчат обумовлюють бажання пізнавати світ, спілкуватись та активно шукати себе в дорослому житті. Недостатність систематизованих знань та життєвого досвіду молоді узгоджується із надмірною вразливістю, гостротою сприйняття, енергійністю, мобільністю та високою адаптивністю до змін. В сучасній соціально-філософській думці окремо аналізуються різні фактори, що впливають на розвиток молоді. Однак дуже важливо виявити та обґрунтувати визначальні детермінанти в цьому процесі. В умовах економічно та політично не стабільного суспільства під впливом стрімкого розвитку нових інформаційних технологій, з'явилися нові можливості впливу на всіх потенційних споживачів. Реклама вже давно стала невід'ємною складовою нашого повсякденного життя. Вона охопила майже всі сфери суспільного життя. Разом із цим реформи правової системи поки що не принесли бажаних результатів, лише підсиливши правовий нігілізм та песимістичні настрої населення. Сьогодні стало очевидним, що рекламувати в нашій державі, використовуючи потужні можливості СМІ, можна практично будь-які товари та послуги, серед яких не складно знайти неякісні та шкідливі для життя та здоров'я людей. В Україні виникла ситуація, в якій здатність впливати на свідомість через маніпулювання стала визначати прибутки. Всі ми так чи інакше намагаємось задовольняти свої матеріальні та духовні потреби. В цьому процесі на наш вибір впливає не тільки індивідуальна ієрархія цінностей, рівень освіти та особисті якості, але й ступінь відкритості нашої свідомості до маніпуляцій, які постійно циркулюють в інформаційному просторі. Рівень сприйняття маніпулятивних технологій залежить від багатьох об'єктивних та суб'єктивних факторів. Особливо незахищеною в цьому відношенні є саме молодь. В ній парадоксальним чином узгоджуються найважливіші якості для успішної маніпуляції, адже молодь від природи проявляє схильність до максималізму та категоричності в оцінках. Саме дотримання крайнощів можуть забезпечити імпульсивну покупку, угоду, рішення, договір тощо. Відкритість, ідеалізм, прихований під маскою прагматизму, демонстративна

поведінка, енергійність, пристрасність, бажання самоутвердження, все це далеко не повний набір якостей, які можна направляти як во благо, так і во зло молоді. Безумовно маніпулювання свідомістю молоді є актуальною соціальною проблемою нашого часу. Ця проблема сьогодні активно обговорюється науковим співтовариством.

Сучасні наукові дослідження проблем маніпуляції свідомістю помітно активізувались наприкінці ХХ століття. Тим не менш в площині соціально-філософських досліджень ця проблема залишається відкритою та недостатньо вивченою.

Як наукова категорія маніпуляція була введена до наукового обігу у другій половині ХХ століття західними політологами. У вітчизняній літературі увага до проблеми маніпуляції свідомістю особливо зросла наприкінці ХХ століття. В наукових роботах вітчизняних дослідників Б.Н. Бессонова, А.І. Власова, Д.А. Волкогонова та ін. маніпуляція розглядалась в контексті критики західних ідеологічних теорій та практик соціальної дійсності та носила здебільшого політико-ідеологічний характер. В радянський період в площині однозначних моральних оцінок в роботах С.І. Бєглова, Л. Войтасика та ін. маніпуляція осмислювалась в контексті питань політичної пропаганди та впливу ЗМІ на суспільну свідомість. Сучасна вітчизняна література наповнена роботами, в яких втілюються практично значущі аспекти феномена маніпуляції в галузі бізнесу, комерційної реклами, маркетингу, між особових та ділових відношень тощо.

Вибір на користь стратегії гуманізму ставить людину перед необхідністю аналізувати кожную конкретну ситуацію та нести відповідальність за прийняті рішення. Важливо, аби вибір ідеалів гуманізму знаходив практичну реалізацію у нашій повсякденній реальності. За своєю суттю гуманізм пов'язаний з визнанням, утвердженням та збереженням особистості, тоді як антигуманність пов'язана з підривом, руйнуванням та знищенням людини. Особистість не зобов'язана бути гуманною, але вона може свідомо обирати шлях деструкції чи досконалості.

Освічена молодь з розвиненим гуманістичним світоглядом буде мати серйозний захист від різного роду маніпуляцій свідомістю в тому числі й від шкідливих соціально-пропагандистських міфів. Адже не секрет, що саме невігластво створює гарні умови для діяльності маніпуляторів, зацікавлених в глобальному розповсюдженні всіх форм фанатизму, догматизму, окультизму та маргінальності. Безперечно, що самий факт активної участі в

СМІ величезної кількості маніпуляторів вже є серйозною державною проблемою, яка потребує термінового правового врегулювання.

Дуже важливо на державному рівні проаналізувати всі аспекти шкоди від подібної діяльності.